

Befogenhet att beslagta fisk och annan egendom enligt fiskelagen

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2008/09:58 Befogenhet att beslagta fisk och annan egendom enligt fiskelagen samt en följdmotion. I propositionen föreslås att det i fiskelagen uttryckligen ska anges att sådan befattningshavare hos Fiskeriverket och länsstyrelsen i vars uppgifter det ingår att övervaka efterlevnaden av bestämmelser om fiske har sådan befogenhet. Förslaget innebär vidare att det i paragrafen ska anges samtliga myndigheter vid vilka det finns befattningshavare som har en sådan befogenhet med stöd av fiskelagen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionen.

Betänkandet innehåller en reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Lagförslaget m.m.	6
Reservation	8
Effektivt kontrollsystem, punkt 2 (mp)	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
Följdmotionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Lagförslaget**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787). Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:58.

2. **Effektivt kontrollsystem**

Riksdagen avslår motion 2008/09:MJ1.

Reservation (mp)

Stockholm den 27 november 2008

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (s), Claes Västerteg (c), Ola Sundell (m), Jeppe Johnsson (m), Bengt-Anders Johansson (m), Ann-Kristine Johansson (s), Sofia Arkelsten (m), Jan-Olof Larsson (s), Sven Gunnar Persson (kd), Rune Wikström (m), Erik A Eriksson (c), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s), Helén Pettersson i Umeå (s), Jacob Johnson (v), Lars Tysklind (fp) och Dan Nilsson (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2008/09:58 Befogenhet att beslagta fisk och annan egendom enligt fiskelagen. I propositionen föreslår regeringen att det i fiskelagen uttryckligen ska anges att sådan befattningshavare hos Fiskeriverket och länsstyrelsen i vars uppgifter det ingår att övervaka efterlevnaden av bestämmelser om fiske har sådan befogenhet. Förslaget innebär vidare att det i paragrafen ska anges samtliga myndigheter vid vilka det finns befattningshavare som har en sådan befogenhet med stöd av fiskelagen. Förslaget har granskats av Lagrådet och av regeringens justerats i enlighet med Lagrådets synpunkter.

En följdmotion har väckts i ärendet.

Bakgrund

Fiskelagstiftningen syftar bl.a. till att skapa ett hållbart nyttjande av fiskeresurserna genom att skydda fiskbestånden från överexploatering. För att uppnå detta syfte krävs en fungerande och effektiv kontroll. Relevanta bestämmelser i detta avseende finns bl.a. i 34 och 47 §§ fiskelagen.

I 34 § fiskelagen ges kontrollanterna rätt att få tillträde till bl.a. fartyg och anläggningar samt att få de upplysningar, de handlingar och den hjälp som behövs för tillsynen. I 47 § fiskelagen finns bestämmelser om beslagtagande av bl.a. fisk, fiskefartyg och redskap.

I 34 § andra stycket fiskelagen i dess ursprungliga lydelse angavs att fisketillsynsman eller annan behörig tjänsteman får vidta vissa tillsynsåtgärder, bl.a. undersöka fisk och fartyg, för att kontrollera efterlevnaden av fiskebestämmelserna. Av förarbetena till lagen (prop. 1992/93:232 s. 72) framgår att med annan behörig tjänsteman avses polis eller kustbevakningstjänsteman. Genom en ändring 1995 kom bestämmelsen att omfatta även tillsyn över efterlevnaden av gemenskapsrättsliga bestämmelser. Samtidigt omformulerades bestämmelsen i övrigt för att ge en bättre beskrivning av de tjänstemän som svarar för fisketillsynen. Av denna lydelse framgår att fisketillsynsman som förordnats därtill eller annan tjänsteman i vars uppgifter det ingår att övervaka efterlevnaden av bestämmelser av fiske har rätt att vidta vissa tillsynsåtgärder, bl.a. att få tillträde till fartyg och erhålla nödvändiga upplysningar. I förarbetena till lagen (prop. 1995/96:8 s. 24) angavs att med tjänstemän som svarar för fisketillsynen främst avses tjänstemän vid Kustbevakningen och polisen. Sedan Fiskeriverket påpekat att viss tillsyn även utförs av befattningshavare hos Fiskeriverket och länsstyrelsen, fann regeringen att det var lämpligt att komplettera tillsynsparagrafen så att det framgår att befogenheter att bereda sig tillträde och få

upplysningar också kan gälla befattningshavare hos Fiskeriverket och länsstyrelsen (prop. 2002/03:41 s. 18). Denna ändring trädde i kraft den 1 juli 2003.

I 47 § andra stycket fiskelagen i dess ursprungliga lydelse angavs att beslag får göras av fisketillsynsman som förordnats därtill eller annan behörig tjänsteman och, om fisket kränker enskild fiskerätt, den som innehar fiskerätten eller den som företräder honom. I författningskommentaren till paragrafen (prop. 1992/93:232 s. 76) anges att med behörig tjänsteman avses här, liksom i 34 §, polis och kustbevakningstjänsteman. Bestämmelsen ändrades 1995 för att överensstämma med 34 §. I författningskommentaren (prop. 1995/96:8 s. 25) hänvisas till kommentaren avseende 34 §, i vilken anges att det med annan tjänsteman främst avses tjänsteman vid Kustbevakningen och polisen. Däremot medförde den ändring av 34 § som genomfördes 2003 inte någon motsvarande ändring av 47 §. Befogenhet att göra beslag tillkommer således enligt nu gällande lydelse fisketillsynsman som förordnats därtill eller annan tjänsteman i vars uppgifter det ingår att övervaka efterlevnaden av bestämmelser om fiske och, om fisket kränker enskild fiskerätt, den som innehar fiskerätten eller den som företräder honom.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Mot bakgrund av att det har uppstått en osäkerhet om huruvida 47 § fiskelagen ger stöd för befattningshavare hos Fiskeriverket och länsstyrelsen att ta fisk och annan egendom i beslag, finns ett behov av att tydliggöra paragrafen. I propositionen föreslås därför att det i paragrafen uttryckligen ska anges att sådan befattningshavare hos Fiskeriverket och länsstyrelsen i vars uppgifter det ingår att övervaka efterlevnaden av bestämmelser om fiske har sådan befogenhet. Förslaget innebär vidare att det i paragrafen ska anges samtliga myndigheter vid vilka det finns befattningshavare som har en sådan befogenhet med stöd av fiskelagen.

Den föreslagna ändringen föreslås träda i kraft den 1 februari 2009.

Utskottets överväganden

Lagförslaget m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag. En motion om effektiv fiskekontroll avslås.

Jämför reservation (mp).

Propositionen

Genom att 34 § fiskelagen 2003 kompletterades till att även avse befattningshavare hos Fiskeriverket och länsstyrelsen, utan att motsvarande ändring gjordes i 47 § fiskelagen, har en osäkerhet uppstått rörande omfattningen av 47 §. Denna osäkerhet har särskilt aktualiserats i samband med att bl.a. landningskontrollen överfördes till Fiskeriverket under 2007. Fiskeriverket har till regeringen uppgett att verket, på grund av den osäkerhet som råder när det gäller verkets befogenhet att beslagta egendom och risken för att begå tjänstefel, har beslutat att inte genomföra beslag. Enligt regeringen är det viktigt att regelverket är tydligt och förutsebart. Detta gäller i särskilt hög grad bestämmelser om tvångsmedel. För att undanröja de tveksamheter som finns rörande Fiskeriverkets möjlighet att göra beslag bör det i 47 § fiskelagen tydliggöras att även befattningshavare hos Fiskeriverket har befogenhet att beslagta egendom. Även befattningshavare hos länsstyrelserna har befogenhet att utöva tillsyn och kan därvid upptäcka överträdelser. Dessa befattningshavare bör därför också ha en motsvarande rätt att göra beslag, vilket bör komma till klart uttryck i lagen. Regeringen föreslår därför att befattningshavare hos Kustbevakningen, Fiskeriverket eller länsstyrelsen uttryckligen ska ha befogenhet att ta fisk och annan egendom i beslag. Enligt regeringens bedömning är några övergångsbestämmelser inte nödvändiga.

Motionen

I motion MJ1 (mp) framhålls att det genom lagändring tidigare under 2008 införts en möjlighet att ta ut sanktionsavgifter. Dessutom underlättades indragning av fiskelicenser vid överträdelse. Avsikten är att upptäckta överträdelser i väsentligt högre utsträckning ska resultera i påföljd. Samtidigt ändrades påföljdssystemet. Enligt det nya regelverket skulle överträdelserna ses som överträdelse men inte brott. De skulle kunna resultera i påföljd i två delar: sanktionsavgift och (i allvarliga fall eller efter tredje tillfället) indragen licens. Det nya systemet medger inte längre att fångst kan beslagtas eller förverkas för vissa överträdelser där så kunde ske

enligt det gamla systemet. Det nya systemet innebär således kraftigt sänkta påföljder i en del mycket viktiga fall, om inte sanktionsavgifter kompletteras med tillfälligt eller permanent indragen licens i tillräckligt stor omfattning. Det är enligt motionären nödvändigt att Fiskeriverket använder det nya instrumentet, indragen licens, aktivt för att inte den sammanlagda påföljden ska sänkas till en verkninglös nivå jämfört med den redan tidigare rätt beskedliga nivån. Regeringen bör noga följa användningen av fiskekontrollinstrumenten och vid behov skyndsamt vidta åtgärder för att påföljder ska vara på en nivå som behövs för ett effektivt kontrollsystem.

Utskottets ställningstagande

Som framhålls i propositionen krävs att det finns en möjlighet för kontrollmyndigheterna att beslagta fisk och annan egendom som påträffas i samband med en överträdelse för att det ska vara ändamålsenligt att utföra landningskontroller och för att syftet med kontrollerna ska kunna uppnås. Det är således angeläget att Fiskeriverkets befattningshavare har denna möjlighet att beslagta fisk och annan egendom vid upptäckt av en överträdelse. Som regeringen anför är det vidare viktigt att regelverket är tydligt och förutsebart. Detta gäller i särskilt hög grad bestämmelser om tvångsmedel. För att undanröja de tveksamheter som finns rörande Fiskeriverkets möjlighet att göra beslag bör det, som regeringen föreslår, i 47 § fiskelagen tydliggöras att även befattningshavare hos Fiskeriverket har befogenhet att beslagta egendom. Som redovisas i propositionen fick befattningshavare hos länsstyrelserna samtidigt som befattningshavare hos Fiskeriverket, genom lagändringen 2003, enligt 34 § befogenhet att bereda sig tillträde till bl.a. fartyg och anläggningar i syfte att vidta tillsynsåtgärder. Befattningshavare hos länsstyrelserna har således befogenhet att utöva tillsyn och kan därvid upptäcka överträdelser. Dessa befattningshavare bör därför, som regeringen föreslår, också ha en motsvarande rätt att göra beslag, och detta bör komma till klart uttryck i lagen. I likhet med regeringen anser utskottet att det för att undvika alla tveksamheter är lämpligt att i lagen uttömmande precisera de myndigheter vid vilka det finns tjänstemän som har befogenhet att ta egendom i beslag. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens lagförslag.

Som framhålls i både propositionen och motion MJ1 syftar fiskelagstiftningen till ett hållbart nyttjande av fiskeresurserna. Så även det nu aktuella lagförslaget vars ändamål är att undanröja vissa tveksamheter och klargöra vilka befattningshavare som har befogenhet att ta fisk och annan egendom i beslag. Den föreslagna ändringen kan därmed förväntas bidra till ett mer effektivt fiskekontrollsystem. Utskottet, som utgår från att regeringen även i fortsättningen följer utvecklingen när det gäller kontrollsystemets effektivitet, anser med det anförda att motion MJ1 (mp) kan lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Effektivt kontrollsystem, punkt 2 (mp)

av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:MJ1.

Ställningstagande

Genom lagändring tidigare under 2008 har införts en möjlighet att ta ut sanktionsavgifter. Dessutom underlättades indragning av fiskelicenser vid överträdelse. Avsikten är att upptäckta överträdelser i väsentligt högre utsträckning ska resultera i påföljd. Samtidigt ändrades påföljdssystemet. Enligt det nya regelverket skulle överträdelserna ses som överträdelse men inte brott. De skulle kunna resultera i påföljd i två delar: sanktionsavgift och (i allvarliga fall eller efter tredje tillfället) indragen licens. Det nya systemet medger inte längre att fångst kan beslagtas eller förverkas för vissa överträdelser, där så kunde ske enligt det gamla systemet. Det nya systemet innebär således kraftigt sänkta påföljder i en del mycket viktiga fall, om inte sanktionsavgifter kompletteras med tillfälligt eller permanent indragen licens i tillräckligt stor omfattning. Det är enligt motionären nödvändigt att Fiskeriverket använder det nya instrumentet, indragen licens, aktivt för att inte den sammanlagda påföljden ska sänkas till en verkninglös nivå jämfört med den redan tidigare rätt beskedliga nivån. Regeringen bör noga följa användningen av fiskekontrollinstrumenten och vid behov skyndsamt vidta åtgärder för att påföljder ska vara på en nivå som behövs för ett effektivt kontrollsystem. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:58 Befogenhet att beslagta fisk och annan egendom enligt fiskelagen:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787).

Följdmotionen

2008/09: MJ1 av Tina Ehn (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen noga bör följa användningen av fiskekontrollinstrument och vid behov skyndsamt vidta åtgärder för att påföljder ska vara på en nivå som behövs för ett effektivt kontrollsystem.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i fiskelagen
(1993:787)

Härigenom föreskrivs att 47 § fiskelagen (1993:787) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Om någon ertappas på bar gärning när han begår brott enligt denna lag, får beslag göras av fisk, redskap, fiskefartyg eller andra föremål som

1. skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brottet, eller
2. kan antas bli föremål för förverkande enligt denna lag.

Befogenheter enligt första stycket *tillkommer* fisketillsynsman som förordnats *därtill eller annan tjänsteman* i vars uppgifter det ingår att övervaka efterlevnaden av bestämmelser om fiske och, om fisket kränker enskild fiskerätt, den som innehar fiskerätten eller den som företräder honom.

Om egendom har tagits i beslag enligt första stycket *skall* detta skyndsamt anmälas till *polis- eller åklagarmyndigheten*. Den som tar emot anmälan *skall* förfara som om han själv gjort beslaget.

Om innehavaren av enskild fiskerätt eller den som företräder honom har tagit fisk i beslag, får dock fiskerättshavaren behålla fisken utan att anmäla det, om beslaget bara grundar sig på denna lag.

*Föreslagen lydelse*47 §¹

Om någon ertappas på bar gärning när han *eller hon* begår brott enligt denna lag, får beslag göras av fisk, redskap, fiskefartyg eller andra föremål som

1. skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brottet, eller
2. kan antas bli föremål för förverkande enligt denna lag.

Befogenheter enligt första stycket *har*

1. *fisketillsynsmän som getts förordnande enligt 34 § tredje stycket, och*

2. *sådana befattningshavare hos Kustbevakningen, Fiskeriverket eller länsstyrelsen* i vars uppgifter det ingår att övervaka efterlevnaden av bestämmelser om fiske.

Samma befogenhet har, om fisket kränker enskild fiskerätt, den som innehar fiskerätten eller den som företräder honom eller henne.

Om egendom har tagits i beslag enligt första stycket *ska* detta skyndsamt anmälas till *polismyndigheten eller åklagare*. Den som tar emot anmälan ska förfara som om han *eller hon* själv gjort beslaget.

Om innehavaren av enskild fiskerätt eller den som företräder honom *eller henne* har tagit fisk i beslag, får dock fiskerättshavaren behålla fisken utan att anmäla det, om beslaget bara grundar sig på denna lag.

¹ Senaste lydelse 1995:1388.

Fisk som tagits i beslag och som uppenbarligen bör förklaras förverkad *skall* omedelbart efter beslaget släppas ut i det vattenområde där den fångats, om den är levnadsduglig och det kan ske utan särskilda kostnader eller besvär.

Fisk som tagits i beslag och som uppenbarligen bör förklaras förverkad *ska* omedelbart efter beslaget släppas ut i det vattenområde där den fångats, om den är levnadsduglig och det kan ske utan särskilda kostnader eller besvär.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2009.